

قسا کردن ل تیدری د ر و و نشیکاری فریدی بر و س ئاستی س ر کی کارکردنی م شکمان د کا تو و: (ن ست - اللاوعی، ه ست - الوعی، و پ ش ه ست - قبل الوعی) ی؛ فرید پ ی و ابو مر ف زیاتر ل و ی ه ست ب ب و ی ب ر ت، ل لاین ن ست و ب ب و د ب ر ت؛ ب ب ام (. د. لانگ - یزیشکی د ر و و نی س ک ت ل ندی) ب ه مو جیا و ازیپ ک نی و ب ر و

بـرگرکردن لـ بوونی استـقینـ و بوونی ساختـی (هایدگـر) هـنگاو
 دـنـت و دووبارـ دـپرسـ: خود چپـ و چـن لـلایـن کـسانی ترـو
 دـبینـت، ئایا بوونی استـقینـ ئـو بوونـیـ کـ لـگـگـ کـمـگا
 دـگونـج؟! لـو بارـشـو دژـی دیدگای فرـیدی قسـ لـ نموونـی نـخـشی
 (شیزـفرینیا) دـکات و پـیوایـ شیزـفرینیا تـها نـخـشیـکی مـشـک
 و شـوانی سـ ئاستـ سـرـکیـکی کارکردنی مـشـک نیـ؛ بـکـ
 شیزـفرینیا دـتوانـت گـایـک بـت بـ پاراستنی (خودی استـقینـ)
 لـ ژیانـکی پـ لـ دـاوکـ و ناتـواویدا... بـو مانایـش بـرگری لـ
 تـزـکی خـی دـکات و مرـق وکـ بوونـکی فـدرای نـو جیهاـنـکی
 نالـژیکی دـبینـ و پـیوایـ نـخـشیـکی دـروونییـکان تـها کـشـیـکی
 پزیشکی نیـن، بـکـ زمانـکی فـلسـفین کـ مرـق لـو گـایانـو
 قسـ لـگـ بـمانایـی، ترس و نازادی دـکات؛ بـمجـرـ (، د. لانگ)
 لـگـگـ نـخـشی شیزـفرینیاو (دابـشبوونی خود) اـدـگـیـنـت.

(قـیرانی بوون/ قـیرانی مانا)

(ژان فرانسوا- لیوتار) لـ کتـبی (الوضع ما بعد الحداثی، ترجمة:
 أحمد حسان) دا باس لـ کـتایـیـکان دـکات و پـیوایـ هیج استیـکی
 گشتی و چـسپاو بوونی نیـ، چونـکـ خودی مانا ناجـگیر و
 پـرتـوازـیـ، هیج دـقـکیش لـ ناکـکی ناوخـی و فرـ مانایـی بـدـر
 نیـ.

دـروونشیکاری فرـیدی کـسایـتی مرـق لـژـر ململانـی هـزـکی
 جـگیری ناوخـیدا دـستنیشان دـکات، نـستی مرـق وکـ (شوـنـی)
 ئارـزوو سـرکوتکراوـکان دـبینـ و گرفتـ دـروونییـکان وکـ
 دـرهاویشـتی کـشـی نـوان ئارـزوو و دـسـاتی چـسپاو لـکـدـاتـو؛
 بـبـام (نـاـد دافید لانگ) لـ کتـبی (الذات المنقسمة: دراسة
 وجودية في العقل والجنون- ترجمة: عبدالمقصود عبدالکريم) لـ
 دیدگایـکی (مرـی- بوونگـرایـی) و بـرـو و وانگـکی (لیوتار) دـچـ
 و (دـاوکـی بوون) بـ و سـفکردنی هـستی ناجـگیری، یان ترس لـ
 ونبوون یان داگیرکردن، دـگـگـتـو و شوـنی ئارـزوو
 سـرکوتکراوـکان بـ سـرچاوـی گرفتـ دـروونییـکان نابینـ، نـکـ هـر
 هـندـ، بـکـ پـیوایـ هیج (ناوـندـک/ شوـنـک) نیـ (مانا- عـقـ)
 بپارـزـت.

لـنـوان دـروون وکـ دـرهاویشـتی سـرکوتکردن و بوون وکـ ستراتیژی
 پاراستن، یان بـ مانایـکی دیکـ لـنـوان جـگیربوونی عـقـ و
 پـرتبوونی شـتیدا... یـکـمیان (خود، مانا، ئارـزوو) وکـ کـشـیـکی
 دـروونی دـبینـت و دووـمیان (خود، مانا، ئارـزوو) وکـ قـیرانی
 بوون تـماشا دـکات؛ بـبـام لـگـگـ هـموو ئـو جیاوازیانـشـو؛ ئایا

نست زمانهك نيه، به درې يني قيرانه كاني بوون؟! نه گره نه و پرسيار له (ژاك لاکان) و ووبه ووی فرید بکینه و، دین: نایا ناخی مرق له غریز بايله ژیه کان په کها توو، یان نه لوبه کی ه مای نه کخراو؟! ه نه ت فریدیه کان گرنگیان به ووداو نه استه قینه کانی مندا ی ددنه، به نام لاکان گرنگی به "دال" (وشه کان) ددات.

نه گره په مانوا به که زمان له نه ست سکاو! که وات (خود، مانا، نارزوو) دروستکراوی گوتراو جیاوازه کان و قیرانه کانی زمانه... له ردا مرق له نه وان په یو نډیه نه زه کانی نه ستی زمان و قیرانی گوتراو جیاوازه کاند، له نه وان مانا به که تاییه کان و گنه ان و سه پروری به رده و امید، دتوانت نه ستی زمان وک (دخ) کی داهنه رانه بینه که مرق تهیدا ه و ی نو به مانای به رده وام و گنه انکاری به رده وام ددات، به دیو که ی دیکه ش تیریه کی فیکری به ته گیشتن له مرق له ناو جیهانی زمان و قیرانه کانی بووندا گنه نه ددات؛ به و مانایه ش به رده وام نه ست له شو نه و به رده و ده کی گنه او دچت.

(خودی شکاو)

(خودی دابه شوو: له که نه و یه کی بوونگه رایي له عقه و شته) ناوی کته به کی (د. لانگ)؛ له لکه دانه و ی نه و کته به دا خود ته نها و تاییه کی د رووناسی سادی نیه، به که ناو نډی نه زمونی بوونی مرق و په یو نډیه کانی مرق به جیهانه و! له ردا (من هه م) به شه یه کی (استه قینه) دتوانه په یو نډیه نه استه قینه ی (خزهانی، که مایه تی) دروست بکاته و، به به ماسک و دسکر دی که مایه تی بژیت؛ به نام کاته خودی نه استه قینه له ژر هر په رده یه که دشاردرته و، نه و خودی ساخت (ماسکراو) ددکه و ته؛ خودی ساخت؛ هه گری هه ستیه کی نام و دابه او و په له ترس و نیگه رانییه، هه موو نه و هه ستانه ش وک خه پارزی به رز ددکاته و! وات هه موو نه و هه ستانه هه و دانه به پاراستنی خودی نه استه قینه... خودی نه استه قینه (ژیانی نه استه قینه)، یه که پارچه یه؛ خودی ساخت (خودی دابه شوو)، نه و خودیه که دابه او و سنوور کانی بوونی شکاون، یان نه که (ماسکه که) که مرق به گونجان له گنه که مکه گادا دیکه ته؛ که وات مرق بوونه کی هه ستیار و په یو نډیدار، که نه گره (ناسای بوونی) له دست بدات، خودی دابه ش ددته، به و مانایه ش (شته) وک هه و کی مانادار به پاراستنی خود ددکه و ته.

له ردا دمه و چمه کی خودی نه استه قینه و خودی ساخت به خودی جگیر و خودی گنه او ته رجمه بکه م و له و شه و هه و ددده م لکه دانه و یه کی

(زمانی- بوونگه رایي) به دځي گڼو اوې (نښتي زمان) دابمزرڼم، به و مانايښ نائاسايي بووني زمان ئوويې که مرف هښت به سمگيري بووني ځي ناکات، به يې مرف هښميشه له نېو زماندا له دځي: ونېوون، داگيرکردن، شپږزښيدا دڅيت؛ له و کاتښدا که زمان ناتوانت به شوې يې که ناسايي جگير بهت، له به رانې ردا بووني گڼو او د بهت له و خودې که به رد وام د گڼو ښت و پيو ندي نو دروست د کاتو و و هېچ ناو ندي که جگير شک نابات! له و بير که (سارتر) يې دا، بوون پښ ماهيت د که وټ (واته مرف سرف تا هې، پاشان د بهت خاوي خود).

له و خودې گڼو او (عاقه) هڼگري هېچ مانايې که پښو نېي، به که له کردار کانيدا (له داه ناني کانيدا) (شېتي) دروست د کاتو و؛ له و بير که (سارتر يې- لانگي) له نائاسايي بووندا يې، له ونېووني سنوور و شکاندي يې کگرتووي خود وې! لانگ- به شوې يې که سارتر يې له و کتې دا پيوايې مرف هېچ پلاني که پښووي نېي، به که سرف تا د چت له و جيهان (بوون) و پاشان له گاي کردار کاني (داه ناني کاني) ځي ماهيتي ځي بونياد د نېت و؛ له و بير که يې دا مرف به نازادي م حکوم و به رانېر هې موو هې بزاردن کاني ځي به رپرسيار... له و دا پرسې ناي ماهيت جگير، جختکردن وې له چپاندي عقه؟! به يې له پرسيار که زياتر نايې، نه گڼر فتاري نه و به ناو عقه نې له به رچاو بگرين، که شې و مللانه هې د گيرسېن و برسېتي و پتاي کوشند له دښتي نه واندا گڼ شې د که ن، نه گڼ سرف له شو اويمان به رانېر به و پرسيار (سارتر- لانگي) يې زياتر نه بهت و پداگري له عقه چيې؟ شېتي چيې؟ زياتر نه که يې و که م که له و پرسې دوور که ويند و، له و هې و د دېم ته و اوې خو ندي و که م له بارې (دابې شووني خود) و (زمانی بوونگه رایي) به ترسي مانا و قېراني مانا و چې مکی جگيرنه بوون درېر بکه م و، هې تا بتوانم به جارې که دیک (خود، مانا، ئارزوو) له (بوون به) دابې ژم و.

که واتې خودې استې قينې (خودې جگير) پاراستني بوون د گڼ يې نېت و خودې ساختې (خودې گڼو او) به رد وامي بوون و (ناجې گيربووني خود) نمايان د کات؛ به مجرې هې ردووکيان به دو شوې جياواز، نائاسايي (بوون) يان هې گرتو و، به مانايې که وونتر مرف به هې ردو ووي (عاقه و شېتي) گوزارشت له بوون د کات؛ ووي يې که ميان به داخستني (بوون) و نه ويديک يان به کرانې وې (بوون)، يې که ميان به داخستني (ماناي چپاو) و نه ويديک يان به کرانې وې (ځايي زمان) به و مانايښ تېکچووني يې کگرتووي خودې استې قينې به خودې ساختې، يان (بووني يې کگرتوو) له زماندا د توانت دځي گڼو اوې ژيان (سېرور-)

بوون بـ) نشان بداتـوـ.

لـ کـ تايدا (خودی دابـشبوو) دـتوانـت وـك دـقـکی سـرـکی لـ تـگـیشتن لـ (عاقـ و شـتی) بوونی یـکـگرتوو لـگای قـیرانـوـ بخوـنـنـوـ، بـو مانایـش مـرـق شـتـکی دیاریکراو نییـ، عاقـ و شـتـ، بـردـوام لـنـوان جـگیربوون و پـویستی گـاندا دـژی! بـام کاتـك ئـم دوو شـوـ (نائاسایی بوون) بـیـکـوـ وـك بوونـکی یـکـگرتوو هـناکـن، قـیران دروست دـبـتـ.

کـواتـ (خود، مانا، ئارـزوو) نـ شـتـکی سـقامگیر و نـ گـاـو، بـکـ (ئـزموونی ژیان) مـیدانی شـپـز و ئاـزی نـوان ئـم دووانـی لـخـ گرتوو؛ هـمیشـ (ئـزموونی ژیان) دـیـوـت خـی وـك شـتـکی سـقامگیر پیشان بدات، بـ ئـوی لـ (ئازادی ترسناک) هـگـگـتـوـ؛ چونکـ مـرـق خاوی نـی تـواوی خـی نییـ، بـکـ ئـنجامی گوتار و دـسـاتـ و هـمیشـ خـی لـ ناو تـتـکی واتای زمانی و دـسـاتـا دـبـنـتـوـ؛ دـرئـنجامی (تـ خـت) دروست ناکـیت، بـکـ زمان دروستت دـکات، استـوخـ خـنـی لـ بیرکـکانی سارتر و لانگ؛ بـام بوونگـراکان باوـیان بـ خود لـق نابـ، وـك چـن لانگ باوـی بـ خودی دابـشبوو هـی و ئـو دابـشبوونـ وـك شکستی نـو جیهانـکی نالـژیکی دـبـنـ، نـك وـك بـرھـمی گوتار و شکستی سیستـمی واتاسازیـ.

هـبـتـ قـیرانـکانی خود، مانا، ئارـزوو، وـك لانگ و بوونگـراکان تـیگـیشتوون، قـیرانی بـرپرسیاری ئازادی نییـ... بـکـ قـیرانی نـبوونی بنـمایـ؛ چونکـ مـرـق نـك هـر نازانـت چییـ، بـکـ نازانـت ئایا دـتوانـت هـرگیز بزانت یان ناـ... بـو مانایـش مـرـق بوونـکی ئازاد و خـدروستکار نییـ، بـکـ مـرـق لـ قـیرانـکی قووـتردا دـژی، ئـویش قـیرانی زمان و قـیرانی مـرـق فایـتیـ، چونکـ ناتوانـت بـ تـواوی خاوی نـی مانا بـت؛ مـرـق بوونـوـرـکی ناتـواوـ! بـمجـرـ دابـشبوونی (خود، مانا، ئارـزوو) تـنها قـیرانی ئـزموونی ژیان نییـ، تـنها قـیرانی زمان نییـ، بـکـ ئـنجامی جیهانـکـ کـ مـرـق تـیدا شکاو و گومان لـ خودی خـی و لـ ئازادیش دـکاتـ... پرسیارکـ ئـو نییـ، مـرـق کـیـ، زمان چییـ؟ پرسیارکـ ئـو نییـ؛ ئایا (مـرـق- زمان) هـشتا دـتوانـت هـبـت؟! هـرگیز ئـو پرسیارـ، پرسـی دـخی زمانی داهـنـرانـی لـخـ نـگرتوو، تـنها دـخـکی گـاـو نییـ، بـکـ دـخی سـرـکی مـرـقـی ونبووـ.

هـبـتـ (نـاـد داڤید لانگ) وـك یـکـك لـ پـشـنگـکانی ئـوتی دژـ- دـروونپزیشکی، هـوـیداو سـنوور باوـکانی نـوان ئاسایی و نائاسایی لـ سنورـکانی قـیرانی خود و قـیرانی بوون، قـیرانی زمان و قـیرانی ئازادی، نـزیک بکاتـوـ؛ هـر کاتـك ئـم سنورانـ

ناسقامگیر دښمن، مړی د چټکۍ د ځمکې زوای، کټ تپیدا: هم
د توانمنه مانای نو بد زیتو و هم د توانمنه به تپواوی له ناو
به ماناییدا ون بهت، هم د توانمنه عقی بهت و هم شت.

عبدولموتلیب عیدو

هول 4/4/2026